

Pomorska tvrđava „Ravelin“

Filmski festival u Dubrovniku

Major u. p. LUKŠA BERETIĆ

U 1955. godini imao bi se u Dubrovniku održati Međunarodni filmski festival. Festival bi se održao u staroj dubrovačkoj tvrđavi Ravelin, koja će nakon popravka i uređenja odlično poslužiti toj namjeni. Usljed toga vrše se veliki radovi na tvrđavi, koji se u glavnome sastoje od vraćanja ove masivne građevine u njeno prvobitno stanje. Nakon ovih popravaka i obnova tvrđava

će opet poprimiti svoj vanjski i unutrašnji prvobitni izgled i karakter, onako kako je izgledala dok je austrijske Vojne vlasti nijesu pregradile u kasarnu. Zanimljivo je, da će baš tako u prvobitno stanje vraćena zgrada najbolje odgovarati svojoj namjeni. Tako će i Ravelin, uz Sponzu, tvrđavu sv. Ivana i Rupe, poslužiti kao dokaz, da se historijski spomenici bez oštećivanja, mo-

gu korisno upotrebiti, ako se daje odgovarajuća kulturna namjena.

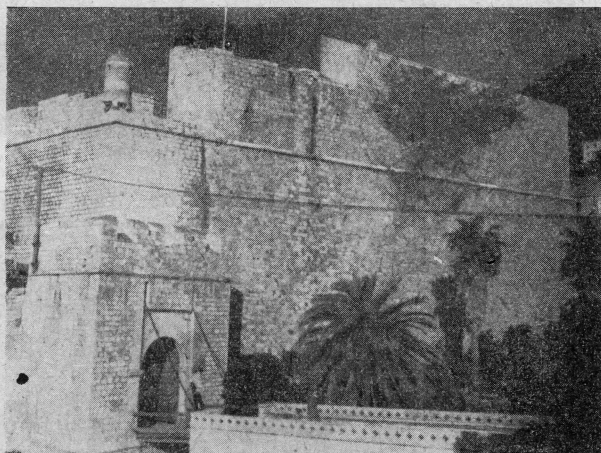
Austrijska kasarna, međuspratna konstrukcija sa kasarnskim prozorima već je nestala, te već unutrašnjost i vanjšina zgrade poprima tvrđavi karakter. Rušenjem jedne austrijske kuće na Trgu Oružja otvoren je pogled na tvrđavu i trg je djelomično vraćen u prvobitno stanje. Istom kad padne i druga austrijska kuća, koliko tvrđava toliko i trg dobiti će konačno svoj originalni izgled.

Tloris Revelina ima oblik nepravilnog četverokuta čiji sjevero-istočni ugao sačinjava oštri kut, u tvrđavnom riječniku starih Dubrovčana nazvan »zidni kljun«. Unutrašnjost zgrade sastoji se od tri velike, do 9 m visoke, presvođene dvorane, koje su međusobno spojene širokim lukovima. Nad ovim dvoranama je velika taraca, koja je po svojim dimenzijama najveća u Dubrovniku. U debljini sjevernog i istočnog zida, na razini jarka su hodnici podijeljeni na male ćelije, koje imaju trostruke puškarnice prema jarku i ventilacione kanale. Ovi kanali svršavaju na katu tvrđave. Tvrđava i Trg Oružja, koji je sastavni dio prvobitnog Revelina, okruženi su sa tri strane gradskim jarkom, a sa četvrte ih zapljuskava more.

Naziv Revelin (ravelin) je fortifikacioni izraz francuskog porijekla, a označuje predutvrde postavljene da brane najslabije tačke utvrđenog grada ili pojedina gradska vrata. Ovakove su utvrde bile obično postavljene kao neki otoci u gradskom jarku i u većini slučajeva sastojali su se od visokih, kosim zidom ograđenih zemljanih nasipa. Ako je ravelin bio postavljen pred gradska vrata, spajalo ga se je mostovima sa gradom i predgrađem. Ponekad su se ravelinima nazivale i sa gradskim zidinama spojene ali jako isturene utvrde.

Dubrovački Revelin utemeljen je 1463. godine kada je gradu prijetila opasnost od približavajuće se turske vojske, koja je godinu dana

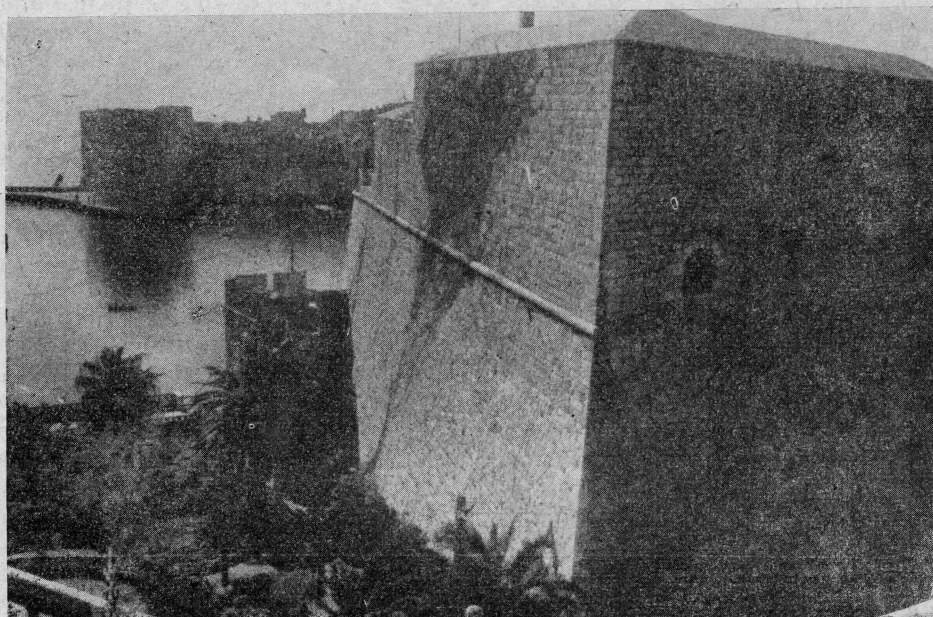
kasnije zauzela Bosnu. U prvoj odluci bilo je odlučeno da se i sa strane Pila sa gradi jedan ravelin a sa strane Ploča dva. Prvobitni u to vrijeme izgrađeni Revelin bio je stvarno veliki, jakim kosim zidovima obzidani nasip, na kojem je bilo vrtova i kuća, pa i livnica topova i zvona, u kojoj je radio naš poznati lijevač Ivan Krstitelj Rabljanin. Među ostalim na Revelinu je izlito i veliko zvono gradskog sata. Na sjevero-istočnom uglu tog prvobitnog Revelina bila je i jedna ku-

Sa istočne strane

la, koju vidimo na Božidarevićevoj slici u crkvi Domenikanaca. Ostatci te kule postoje i danas u jednoj uskoj prizemnoj prostoriji tvrđave.

Godine 1538. primljen je u Senatu model za izgradnju današnje tvrđave Revelin. Model je izradio inženjer Antun Ferramollino, kojeg je španjolski admiral Dorija bio, na molbu Dubrovčana, poslao u Dubrovnik, da utvrdi grad, radi opasnosti koja je, u vrijeme prve Svete Lige, prijetila Dubrovniku od nezasiptne Venecije. Sa radom se je odmah započelo te je ova ogromna tvrđava, u glavnome izgrađena tokom 11 godina.

*Tvrđava „Ravelin“
pogled sa sjeveroistoka*

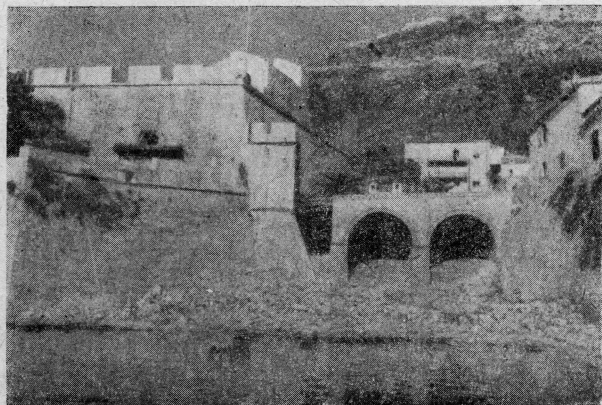
Gradilo se je užurbano pa su nekoliko puta kroz to vrijeme bili obustavljeni svi ostali javni i privatni radovi. Za isporuku kamena činili su se ugovori sa obližnjim seljacima. Majstore koji su na Revelinu radili, nije smio nitko uznemiravati pa ni sud za već izrečene kazne radi prestupa.

Kako je čvrsto i solidno bila građena ova tvrđava, najbolji nam je dokaz talijanska bomba, koja je 10. travnja 1941. pala na zid tvrđave i jedva odbila dva reda kamena.

Vanjska Vrata Ploča, koja su stari zvali Vrata Revelina, starija su od tvrđave, te uđao Revelina ulazi u sam unutarnji svod vrata. Ovo je nastalo iz razloga jer se je u početku namjeravalo most i vrata premjestiti. U godini 1617.—1618., vojni arhitekt, Dubrovčanin Miho Hranac, predložio je da se na Revelinu sagradi jaki prsobran i takozvani kavalir na njegovom uglu što je i učinjeno deset godina kasnije.

Nakon izgradnje sadašnjeg Revelina on je postao uz tvrđavu sv. Ivana i glavna obrana dubrovačke gradske luke, te ga u svakog pogledu možemo smatrati najjačom i jednom od najvažnijih utvrda starog Dubrovnika. U svim sačuvanim inventarima dubrovačke artilerije, najteže topove nalazimo baš na Revelinu. Tako u inventaru iz 1614. god. jedan od 17 topova koji su bili na ovoj tvrđavi ima kalibar od 100 funti (cca 28 cm). Dvije godine kasnije između njenih 19 topova, uz onaj top od 100 funti nalazimo jedan mužar kalibra 200 funti (cca 44 cm). U posljednjem inventaru Republike iz 1776. godine, Revelin ima opet 19 komada artilerije od kojih su 2 topa od 100 i dva od 160 funti (kalibar cca 36 cm).

U velikom potresu 1667. godine tvrđava je samo neznatno oštećena, te je nakon potresa u nju bila smještena riznica Stolne crkve i dr-

Sa južne strane

žavne blagajne. U njoj su se održavale i sjednice Vijeća Republike dok Vijećnica nije bila popravljena.

U prvim decenijama austrijske vladavine, austrijska vojna vlast sagradila je dvije kasarnske zgrade na trgu Oružja. Nakon razoružanja Dubrovnika kao tvrđave, Revelin je bio pregrađen za kasarnu.

Uređenjem Revelina za Međunarodni filmski festival i uređenjem Trga Oružja, na kojem je postavljen spomenik palim borcima, ovaj drugi glavni ulaz u grad dobiva svoj povjesni monumentalni izgled.